

ФОРМУВАННЯ ІНСТИТУЦІЙНОГО СЕРЕДОВИЩА ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ПУБЛІЧНОЇ ПОЛІТИКИ В СФЕРІ СТАЛОГО ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

FORMATION OF THE INSTITUTIONAL ENVIRONMENT FOR THE FORMATION AND IMPLEMENTATION OF PUBLIC POLICY IN THE FIELD OF SUSTAINABLE ECONOMIC DEVELOPMENT

У статті визначено сутність поняття «інституалізація», в тому числі «інституалізація державного управління». Визначені позитивні риси інституалізації повноважень органів державного управління для керівників і спеціалістів відповідних галузей. Охарактеризовано поняття інституалізації державного управління сталим розвитком. Рекомендовано розпочинати інституалізацію державного управління сталим розвитком з ідентифікації відповідних інститутів в межах вказаного процесу. Проаналізовані положення Стратегії сталого розвитку України до 2020 року. Запропоновані напрями реформування в межах Стратегії сталого розвитку України. Доведено, що опрацювання складу регуляторних та нерегуляторних інституцій непрямої дії доречним вбачається опиратись на визначені стратегією вектори руху та їх змістовне наповнення. Виокремлено регуляторні та нерегуляторні інституції непрямої дії в межах процесу державного управління сталим розвитком. Наведено цілі сталого розвитку України до 2030 року, серед яких виділено: подолання бідності, забезпечення гендерної рівності, розширення прав і можливостей усіх жінок та дівчат, забезпечення переходу до раціональних моделей споживання і виробництва, вжиття невідкладних заходів щодо боротьби зі зміною клімату та її наслідками, скорочення нерівності, забезпечення здорового способу життя та сприяння благополуччю для всіх у будь-якому віці, створення стійкої інфраструктури, сприяння всеохоплюючій і сталій індустріалізації та інноваціям, забезпечення всеохоплюючої і справедливої якісної освіти та заохочення можливості навчання впродовж усього життя для всіх, сприяння поступальному, всеохоплюючому та сталому економічному зростанню, повній і продуктивній зайнятості та гідній праці для всіх. Запропоновано фундаментальні засади вказаної регуляторної інституції прямої дії в сфері управління державною безпекою. Охарактеризовано інституційні характеристики нерегуляторних інституцій прямої дії в межах державного управління сталим розвитком. Розроблено інституціональний механізм державного управління сталим розвитком України.

Ключові слова: сталий розвиток, інституційне середовище, публічна політика, стратегія, цілі, регуляторні інституції, нерегуляторні інституції.

The article defines the essence of the concept of "institutionalization", including "institutionalization of public administration". The positive features of institutionalization of the powers of public administration for managers and specialists in relevant fields have been identified. The concept of institutionalization of public administration of sustainable development is described. It is recommended to start the institutionalization of public administration of sustainable development with the identification of relevant institutions within this process. The provisions of the Sustainable Development Strategy of Ukraine until 2020 are analyzed. The directions of reform within the limits of Strategy of sustainable development of Ukraine are offered. It is proved that the study of the composition of regulatory and non-regulatory institutions of indirect action is considered appropriate to rely on the vectors of movement defined by the strategy and their content. Regulatory and non-regulatory institutions of indirect action within the process of state management of sustainable development are singled out. The goals of sustainable development of Ukraine until 2030 are presented, including: overcoming poverty, ensuring gender equality, empowering all women and girls, ensuring the transition to rational models of consumption and production, taking urgent measures to combat climate change and its consequences, reducing inequality, ensuring healthy lifestyles and promoting well-being for all at all ages, building sustainable infrastructure, promoting inclusive and sustainable industrialization and innovation, providing inclusive and equitable quality education and promoting lifelong learning for all, promoting progressive, inclusive and sustainable economic growth, full and productive employment and decent work for all. The fundamental principles of this regulatory institution of direct action in the field of state security management are proposed. The institutional characteristics of non-regulatory institutions of direct action within the state management of sustainable development are characterized. An institutional mechanism of state management of sustainable development of Ukraine has been developed.

Key words: sustainable development, institutional environment, public policy, strategy, goals, regulatory institutions, non-regulatory institutions.

УДК 35.085

DOI <https://doi.org/10.32843/pma2663-5240-2020.20.33>

Харченко О.О.

здобувач Державного університету «Житомирська політехніка»

Постановка проблеми у загальному вигляді. Суспільні інститути на сьогодні виступають важливим елементом багатства сучасної цивілізації. Інституціоналізм є наукою про певні інститути, в контексті яких досліджуються сукупність економічних, політичних, соціальних, правових, етичних та інших проблем суспільства у їх логічному взаємозв'язку. Звернемо увагу на аналогічне поєднання різ-

нобарвних проблем сучасного суспільства в Цілях сталого розвитку людства, що безумовно надзвичайно актуалізує дослідження інституалізації державного управління сталим розвитком.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемами побудови теоретичних засад державного управління переймалися такі вчені: В.Авер'янов, А.Антонов,

Л.Антонова, Г. Атаманчук, В. Бакуменко, В.Беглиця, О. Борисенко, Н. Виноградова, Д. Грицишен, А.Дегтяр, В.Дзюньок, С. Домбровська, В.Євдокимов, В.Ємельянов, М.Івашов, О.Іляш, Г.Коваль, Ю.Ковбасюк, В.Коврегін, О.Кравченко, В.Ксензюк, К.Кандагура, В.Малиновський, О. Машков, П.Надолішній, Н.Нижник, О.Оболенський, Г.Одінцова, В.Олуйко, Д.Плеханов, С.Полторак, Р.Рудніцька, Г.Ситник, С.Свірко, С.Сорока, О.Сидорчук, І.Супрунова, Ю.Сурмін, О.Федорчук, Д.Юрковський та інші. Питання інституалізації державного управління в своїх працях опанували науковці: Д. Грицишен, В. Євдокимов, С. Свірко, І.Супрунова та інші. Віддаючи належне результативності здійснених досліджень вищевказаних вчених, відмітимо, що питання інституалізації державного управління сталим розвитком залишилися поза їх уваги.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Відзначаючи надзвичайну роль державного управління сталим розвитком, як запоруки упорядкування дій людства на шляху виживання та доцільного і безпечного його функціонування, опанування проблематики інституалізації державного управління сталим розвитком слід визнати вкрай актуальним та необхідним.

Мета статті. Метою даної статті є формування інституційного середовища формування та реалізації публічної політики в сфері сталого економічного розвитку.

Виклад основного матеріалу. В цілому під інституалізацію розуміють «утворення стабільних зразків соціальної взаємодії, заснованої на формалізованих правилах, законах, звичаях і ритуалах; процес упорядкування, структурування, формалізації і стандартизації певних усталених компонентів свідомості або поведінки, в ході якого соціальні практики стають достатньо регулярними і тривалими; процес конституювання (утворення) соціальних інститутів» [3]. Також інституалізацію розуміють як «...процес визначення і закріплення соціальних норм, правил, статусів і ролей, приведення їх у систему, здатну діяти у напрямі задоволення деякої суспільної потреби. В науці – етап, коли процес продукування нею знань стає методологічно упорядкованим, а також залежним від організаційних форм, в яких він набуває якостей спеціалізованої суспільної практики; становлення різноманітних комунікативних органів науки – наукових інституцій, що відбувається в ході перетворення наукових досліджень у спеціалізовану суспільну діяльність» [16].

Щодо інституалізації державного управління, як вірно зазначає професор С. Свірко

«наука про державне управління тільки опанує питання інституалізації» [14]; втім, певна позиція фахівців в сфері державного управління з цього приводу вже існує, зокрема: «Інституалізація повноважень органів державної влади полягає в тому, що кожен інститут державного управління отримує визначені тільки для нього специфічні повноваження, які він повинен ретельно виконувати з метою підтримки нормального функціонування, подальшого розвитку об'єктів суспільного сектора та персональної підзвітності і відповідальності перед державою за допущені недоліки й прорахунки у цій роботі. Інституалізація повноважень органів державного управління дозволяє керівникам і спеціалістам у цій галузі: по-перше, знати, до якого конкретно інституту можна звернутись з певною проблемою і вирішити її; по-друге, з'ясувати, хто нестиме персональну відповідальність у випадку невирішення (затягування з вирішенням) відповідної проблеми; по-третє, подати до суду на інституалізований інститут за невиконання ним доручених йому державою повноважень і застосування до нього певних фінансових санкцій [4].

Доцільно визначити тезаурус інституалізації державного управління сталим розвитком і за основу приймемо дослідження вищевказаних науковців. Так, професор Д. Грицишен стверджує, що «інституалізація державної фінансово-контрольної діяльності ... – ... процес ідентифікації відповідних інститутів, формалізації та систематизації фундаментальних положень (об'єкт, мета, принципи, функції, завдання, форми, норми) такої діяльності цих інститутів зокрема та в цілому або в контексті відповідного фокусного запиту» [1, 2].

Професор С.Свірко, підтримуючі та розвиваючи певним чином позицію попереднього автора, аргументує під «інституалізацією державного управління бюджетною безпекою розуміти процес ідентифікації відповідних інститутів, формалізації та систематизації фундаментальних положень (об'єкт, мета, принципи, функції, завдання, форми, норми), їх зв'язків, комунікацій в межах державного управління бюджетною безпекою зокрема та загалом, в цілому або в контексті відповідного фокусного запиту» [14].

Зважаючи на ґрунтовність наведених вище позицій вказаних авторів доречним вбачається запропонувати таке визначення поняття «інституалізації державного управління сталим розвитком», під яким пропонується розуміти дослідження сфери державного управління з метою розпізнання та визначення відповідних інститутів, формалізації та систематиза-

ції фундаментальних положень (об'єкт, мета, принципи, функції, повноваження, форми, норми), їх зв'язків, комунікацій в межах керівних дій щодо сталого розвитку країни.

Таким чином, інституалізацію державного управління сталим розвитком слід розпочинати з ідентифікації відповідних інститутів в межах вказаного процесу. При цьому в опрацюванні положень інституалізації в цілому доречно опиратись на розподіл інституцій на суб'єктів прямої та опосередкованої дії [15]. Задля цього опрацюємо центральний нормативний документ щодо розбудови сталого розвитку в Україні: йдеться про Стратегію сталого розвитку України до 2020 р. [12]. Нагадаймо, що власне підготовка вказаного документу була здійснені за участі Адміністрації Президента, Виконавчого комітету реформ, Фонду «Відродження», ЕБРР, Національного університету «Києво-Могилянська Академія», Київської школи економіки, Громадської платформи «Нова країна» та інших, а також за широкого обговорення суспільної громади; 24 грудня 2014 року Стратегію було схвалено Національною радою реформ [12]. Вивчення вказаного документу в контексті як утворювальних регламентаційно-правових, так і змістовних засад свідчить, що до регуляторних інституцій прямої дії відноситься Президент України та Кабінет Міністрів України, а також нерегуляторна інституція прямої дії – Національна рада реформ. Щодо опрацювання складу регуляторних та нерегуляторних інституцій непрямої дії доречним вбачається опиратись на визначені стратегією вектори руху та їх змістовне наповнення.

Проведений функціональний аналіз наведених напрямів 62 реформ в контексті вітчизняних органів влади свідчить про таку їх сукупність в розрізі вказаних векторів; при цьому в межах інституцій непрямої також варто виокремлювати регуляторні та нерегуляторні інституції (таблиця 2).

Вірність такого підходу підтверджує і Розпорядження Кабінету міністрів України від 4.03.2015 р. № 213-р «Про затвердження плану заходів з виконання Програми діяльності Кабінету Міністрів України та Стратегії сталого розвитку “Україна-2020” у 2015 році», а також Указ Президента України від 30.09.2019 № 722/2019, яким визначено такі цілі сталого розвитку України на період до 2030 року [9, 13] (рис. 1). Моніторинг останніх проектних документів свідчить про спробу ротації регуляторних інституцій прямої дії, зокрема: проект Стратегії сталого розвитку України до 2030 року вже представлений у вигляді проекту Закону України [13]. Такий під-

хід має обґрунтовані підстави у вигляді вітчизняного законодавства. Так, Стратегія сталого розвитку України фактично є нормативно-правовим документом на довгострокову перспективу, отже її підготовка має здійснюватися відповідно до Закону України 23 березня 2000 року № 1602-III «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України», оскільки ст.16 вказаного нормативного документу закріплено затвердження таких комплексних програмних документів Верховною Радою України [6]. Зважаючи на вищевказане, пропонується такий оновлений склад регуляторних та нерегуляторних інститутів прямої та непрямої дії в процесі державного управління сталим розвитком (таблиця 3).

Подальшу інституалізацію державного управління сталим розвитком України доречно проводити в контексті визначення та уточнення, з урахування вище внесених пропозицій, змістовного наповнення фундаментальних положень діяльності ідентифікованих інституцій, зокрема об'єкт, мета, принципи, функції, завдання, форми, норми щодо векторного спрямування «сталий розвиток». Об'єктом державного управління в контексті обраної теми дослідження виступає власне сталий розвиток країни. Метою державного управління сталим розвитком є досягнення необхідного заздалегідь визначеного рівня сталого розвитку країни. Принципами державного управління сталим розвитком пропонується брати загальновідомі принципи державної служби, що закріплені законом України «Про державну службу України», скоротивши їх відповідним чином в межах кадрової функціональності (забезпечення рівного доступу до державної служби, стабільності,) та розширивши за рахунок наступних з них [8]: верховенства права, законності, патріотизму, доброчесності, ефективності, політичної неупередженості, прозорості, наукової обґрунтованості, послідовності та демократизму.

Президент України виступає першим суб'єктом державного управління сталим розвитком в нашій країні, що фактично підтверджує сукупність всіх перерахованих вище чинних нормативно-правових документів. До фундаментальних засад вказаної регуляторної інституції прямої дії в сфері управління державною безпекою пропонується віднести наступні [7]:

- *Функції* – прогнозна, організаційно-регламентаційна;
- *Повноваження* – формує цілі сталого розвитку країни на відповідний період; звертається з посланнями до народу та із щорічними і позачерговими посланнями до Верховної

Таблиця 1

Напрями реформування в межах Стратегії сталого розвитку України

вектор розвитку	вектор безпеки
Дерегуляція та розвиток підприємництва; Програма розвитку малого та середнього бізнесу; Податкова реформа; Реформа захисту економічної конкуренції; Реформа корпоративного права; Реформа фінансового сектору; Реформа ринку капіталу; Реформа сфери трудових відносин; Реформа транспортної інфраструктури; Реформа телекомунікаційної інфраструктури; Програма участі в транс'європейських мережах; Реформа державної митної справи та інтеграція в митну спільноту ЄС; Реформа монетарної політики; Програма розвитку українського експорту; Реформа енергетики; Програма енергоефективності; Реформа сільського господарства та рибальства; Земельна реформа; Реформа житлово-комунального господарства; Реформа статистики; Програма залучення інвестицій; Реформа дипломатичної служби; Реформа у сфері здійснення державних закупівель; Реформа державного фінансового контролю та бюджетних відносин; Реформа державної служби та оптимізація системи державних органів; Реформа управління державною власністю;	Реформа системи національної безпеки та оборони; Реформа оборонно-промислового комплексу; Судова реформа; Оновлення влади та антикорупційна реформа; Програма електронного урядування; Реформа правоохоронної системи; Програма енергонезалежності; Реформа захисту інтелектуальної власності; Програма збереження навколишнього природного середовища;
вектор відповідальності	вектор гордості
Децентралізація та реформа державного управління; Реформа регіональної політики; Програма національної єдності та підтримки національних меншин; Конституційна реформа; Реформа виборчого законодавства; Реформа системи соціального захисту; Пенсійна реформа; Реформа системи охорони здоров'я; Реформа у сфері забезпечення безпечності та якості харчових продуктів; Реформа у сфері захисту прав споживачів; Програма популяризації фізичної культури та спорту; Програма здорового способу життя та довголіття; Реформа освіти; Програма розвитку для дітей та юнацтва;	Програма популяризації України у світі та просування інтересів України у світовому інформаційному просторі; Програма створення бренду "Україна"; Реформа нагородної справи; Програма розвитку інновацій; Розвиток інформаційного суспільства та медіа; Реформа державної політики у сфері науки та досліджень; Українська космічна програма; Програма розвитку туризму; Реформа державної політики у сфері культури; Програма розвитку національного кіновиробництва; Програма розвитку національної видавничої справи; Реформа державної політики у сфері спорту; Програма залучення талантів.

Ради України про внутрішнє і зовнішнє становище України;

- *Зв'язки та комунікації*: з міжнародними організаціями, вітчизняними органами державної влади усіх рівнів, Національною радою реформ і Виконавчим комітетом реформ, народом України;

- *Форма діяльності*: загальне управління, у тому числі нормотворча діяльність;

- *Норми діяльності*:

- *результативні* – Указ Президента України «Про Цілі сталого розвитку Україна на період до

2030»; Указ Президента України «Про Стратегію сталого розвитку Україна на період до 2020»;

- *функціональні* – Резолюція Генеральної Асамблеї ООН «Перетворення нашого світу: Порядок денний в області сталого розвитку на період до 2030 року», Конституція України та інші чинні нормативно-правові акти України;

Наступною регуляторною інституцією прямої дії в межах державного управління сталим розвитком пропонується визнати Верховну Раду України, яка, за умов вищенаведеного умотивування, має набути таких інституційних характеристик [16]:

Регуляторні та нерегуляторні інституції непрямой дії в межах процесу державного управління сталим розвитком (авторська розробка)

Назва державного органу влади	Вектор розвитку	Вектор безпеки	Вектор відповідальності	Вектор гордості
1	2	3	4	5
Верховна рада України	+	+	+	+
Рада національної безпеки та оборони України	+	+	+	+
Міністерство аграрної політики та продовольства України	+	+	+	+
Міністерство енергетики України	+	+		
Міністерство з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій	+	+		
Міністерство молоді та спорту України			+	+
Міністерство з питань стратегічних галузей промисловості України	+	+		+
Міністерство цифрової трансформації України	+	+	+	+
Міністерство економіки України	+	+		+
Міністерство внутрішніх справ України		+		
Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України		+		
Міністерство закордонних справ України	+		+	+
Міністерство інфраструктури України	+			
Міністерство культури та інформаційної політики України	+		+	+
Міністерство оборони України		+		
Міністерство освіти і науки України			+	+
Міністерство охорони здоров'я України			+	
Міністерство розвитку громад та територій України			+	+
Міністерство соціальної політики України			+	
Міністерство у справах ветеранів України			+	
Міністерство фінансів України	+			
Міністерство юстиції України	+	+	+	
Державна служба України з етнополітики та свободи совісті			+	+
Національна служба здоров'я України			+	
Державна митна служба України	+			
Державна податкова служба України;	+			
Державна аудиторська служба України	+			
Національна соціальна сервісна служба України		+		
Державна авіаційна служба України	+			
Державна архівна служба України				+
Державна казначейська служба України	+			
Державна міграційна служба України	+			
Державна служба морського та річкового транспорту України	+			
Державна служба України з безпеки на транспорті	+	+		
Державна служба геології та надр України	+			+
Державна служба України з питань праці	+			
Державна служба статистики України	+			

Продовження таблиці 2

1	2	3	4	5
Державна служба України з лікарських засобів та контролю за наркотиками			+	
Державна служба України з надзвичайних ситуацій		+		
Державна служба фінансового моніторингу України	+	+		
Державна служба експортного контролю України	+			
Державне агентство України з питань мистецтв та мистецької освіти			+	+
Державне агентство з енергоефективності та енергозбереження України	+	+		
Державне агентство розвитку туризму України				+
Державне агентство автомобільних доріг України	+			
Державне агентство інфраструктурних проектів України	+			
Державна інспекція архітектури та містобудування Державна екологічна інспекція України	+	+		
Державна інспекція ядерного регулювання України	+	+		
Державна інспекція енергетичного нагляду України	+	+		
Державний комітет телебачення і радіомовлення України	+			+
Адміністрація Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України	+	+		
Національне агентство України з питань державної служби	+	+	+	
Національне агентство з питань запобігання корупції	+	+	+	
Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації	+	+		+
Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг	+			
Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку	+			
Адміністрація Державної прикордонної служби України	+	+		
Бюро економічної безпеки України	+	+		
Національна поліція України		+		
Український інститут національної пам'яті				+
Пенсійний фонд України			+	

Таблиця 3

Оновлений склад регуляторних та нерегуляторних інститутів прямої та непрямої дії в процесі державного управління сталим розвитком (авторська розробка)

Регуляторні інститути прямої дії	Нерегуляторні інститути прямої дії	Регуляторні інститути непрямої дії	Нерегуляторні інститути непрямої дії
Президент України	Національна рада реформ	Міністерства України	РНБОУ
Верховна рада України			Державні служби, комітети, комісії, фонди, агентства
Кабінет Міністрів України			

подолання бідності	забезпечення гендерної рівності, розширення прав і можливостей усіх жінок та дівчат	забезпечення переходу до раціональних моделей споживання і виробництва	вжиття невідкладних заходів щодо боротьби зі зміною клімату та її наслідками	скорочення нерівності
забезпечення здорового способу життя та сприяння благополуччю для всіх у будь-якому віці	створення стійкої інфраструктури, сприяння всеохоплюючій і сталій індустріалізації та інноваціям		забезпечення доступу до недорогих, надійних, стійких і сучасних джерел енергії для всіх	забезпечення доступності та сталого управління водними ресурсами та санітарією
збереження та раціональне використання океанів, морів і морських ресурсів в інтересах сталого розвитку	забезпечення все-охоплюючої і справедливої якійсної освіти та заохочення можливості навчання впродовж усього життя для всіх	Цілі сталого розвитку України до 2030 року	забезпечення відкритості, безпеки, життєстійкості й еко-логічної стійко-сті міст, інших населених пунктів	зміцнення за-собів здійснення й активізація роботи в рамках глобального партнерства в інтересах ста-лого розвитку
захист та відновлення екосистем суші та сприяння їх раціональному використанню, раціональне лісокористуван-ня, боротьба з опустелюван-ням, припинення і повернення назад (розвертання) процесу деградації земель та зупинка процесу втрати біорізноманіття	сприяння поступальному, всеохоплюючому та сталому економічному зростанню, повній і продуктивній зайнятості та гідній праці для всіх	подолання голоду, досяг-нення продовольчої безпеки, поліпшення харчування і сприяння сталому розвитку сільського господарства	сприяння побудові миролюбного и відкритого суспільства в інтересах сталого розвитку, забезпечення доступу до правосуддя для всіх і створення ефективних, підзвітних та заснованих на широкій участі інституцій на всіх рівнях	

Рис. 1. Цілі сталого розвитку України до 2030 року

- *Функції* – прогнозно-планувальна, організаційно-регламентаційна, контрольна;
- *Повноваження* – законотворча діяльність (у тому числі прийняття закону «Про Стратегію сталого розвитку України до 2030 року»;
- *Зв'язки та комунікації*: з Президентом України, з усіма вітчизняними органами державної влади усіх рівнів, народом України.
- *Форма діяльності*: загальне управління, у тому числі нормотворча, організаційна та контрольна діяльність;
- *Норми діяльності*:
 - *результативні* – Закон України «Про Стратегію сталого розвитку України до 2030»;
 - *функціональні* – Резолюція Генеральної Асамблеї ООН «Перетворення нашого світу: Порядок денний в області сталого роз-

витку на період до 2030 року», Конституція України, Указ Президента України «Про Цілі сталого розвитку Україна на період до 2030»; Указ Президента України «Про Стратегію сталого розвитку Україна на період до 2020» та інші чинні нормативно-правові акти України.

Кабінет Міністрів України виступає останньою інституцією в сукупності регуляторних інституцій прямої дії державного управління сталим розвитком. Інституціональна його характеристика в контексті виглядає наступним чином [7, 13]:

- *Функції* – прогнозно-планувальна, організаційно-регламентаційна, організаційно-розпорядна, організаційно-координаційна, контрольна;

- *Повноваження* – забезпечення проведення заходів на досягнення цілей сталого розвитку до 2030 року та реалізацію Стратегії сталого розвитку;

- *Зв'язки та комунікації*: з Президентом України, усіма вітчизняними органами державної влади усіх рівнів, у тому числі Верховною Радою України, народом України.

- *Форма діяльності*: прийняття законодавчих актів; загальне керівництво реформами сталого розвитку;

- *Норми діяльності*:

- *результативні* – Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження плану заходів з виконання Програми діяльності Кабінету Міністрів України та Стратегії сталого розвитку “Україна-2020” у 2015 році», «Про затвердження плану заходів з виконання Програми діяльності Кабінету Міністрів України та Стратегії сталого розвитку “Україна-2030” у 202... році», «Про затвердження Стратегій» (векторно-галузеві стратегії на виконання генеральної Стратегії сталого розвитку України);

- *функціональні* – Резолюція Генеральної Асамблеї ООН «Перетворення нашого світу: Порядок денний в області сталого розвитку на період до 2030 року», Конституція України, Закон України «Про Стратегію сталого розвитку Україна до 2030», Указ Президента України «Про Цілі сталого розвитку Україна на період до 2030», Указ Президента України «Про Стратегію сталого розвитку Україна на період до 2020» та інші чинні нормативно-правові акти України;

Нерегуляторними інституціями прямої дії в межах державного управління сталим розвитком, згідно Указу Президенту України «Про Національну раду реформ і Виконавчого комітету реформ», є Національна рада реформ [14]. Їх інституційними характеристиками є [14]:

- *Функції* – організаційно-дорадча;

- *Повноваження* – визначення напрямів та пріоритетів реформ, спрямованих на впровадження Стратегії сталого розвитку України, реалізацію національних інтересів та захист конституційних прав і свобод людини і громадянина, вироблення єдиної, узгодженої державної політики, напрацювання стратегії та механізмів впровадження реформ;

- *Зв'язки та комунікації*: з усіма вітчизняними органами державної влади усіх рівнів, у тому числі Верховною Радою України, народом України.

- *Форма діяльності*: консультативно-дорадча діяльність;

- *Норми діяльності*:

- *функціональні* – Резолюція Генеральної Асамблеї ООН «Перетворення нашого світу:

Порядок денний в області сталого розвитку на період до 2030 року», Конституція України, Закон України «Про Стратегію сталого розвитку Україна до 2030», Указ Президента України «Про Цілі сталого розвитку Україна на період до 2030», Указ Президента України «Про Стратегію сталого розвитку Україна на період до 2020» та інші чинні нормативно-правові акти України;

Галузеві Міністерства України, як центральні органи виконавчої влади, виступають регуляторними інституціями непрямої дії, що, вочевидь, наділені такими інституційними характеристиками [6]:

- *Функції* – організаційно-регламентційна, організаційно-розпорядна, організаційно-координаційна;

- *Повноваження* – забезпечення проведення заходів на досягнення цілей сталого розвитку до 2030 року та реалізацію Стратегії сталого розвитку;

- *Зв'язки та комунікації*: з Кабінетом Міністрів України, вітчизняними органами державної виконавчої влади усіх рівнів, народом України.

- *Форма діяльності*: прийняття законодавчих актів; галузеве керівництво реформами сталого розвитку;

- *Норми діяльності*:

- *результативні* – накази Міністерств України на реалізацію векторно-галузових Стратегій в межах генеральної Стратегії сталого розвитку України;

- *функціональні* – Конституція України, Закон України «Про Стратегію сталого розвитку Україна до 2030», Указ Президента України «Про Цілі сталого розвитку Україна на період до 2030», Указ Президента України «Про Стратегію сталого розвитку Україна на період до 2020» та інші чинні нормативно-правові акти України, Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження плану заходів з виконання Програми діяльності Кабінету Міністрів України та Стратегії сталого розвитку “Україна-2020” у 2015 році», «Про затвердження плану заходів з виконання Програми діяльності Кабінету Міністрів України та Стратегії сталого розвитку “Україна-2030” у 202... році», «Про затвердження Стратегій» (векторно-галузеві стратегії на виконання генеральної Стратегії сталого розвитку України).

Зважаючи на розбудовані характеристики інституцій державного управління сталим розвитком, власне інституціональний механізм державного управління сталим розвитком в Україні набуває такого вигляду (рис. 2).

Останніми в переліку інституцій державного управління сталим розвитком є нерегуляторні

ІНСТИТУЦІОНАЛЬНИЙ МЕХАНІЗМ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ СТАЛИМ РОЗВИТКОМ УКРАЇНИ				
<i>Об'єкт державного управління</i> - сталий розвиток України				
<i>Мета державного управління</i> - досягнення необхідного заздалегідь визначеного рівня сталого розвитку України				
<i>Принципи державного управління сталим розвитком</i>				
<i>верховенства права</i>	<i>законності</i>	<i>патріотизму</i>	<i>добросовістості</i>	<i>ефективності</i>
<i>політичної неупередженості</i>	<i>прозорості</i>	<i>наукової обґрунтованості</i>	<i>послідовності</i>	<i>демократизму</i>
<i>Інститути державного управління сталим розвитком України</i>				
<i>Регуляторні інститути прямої дії</i>	<i>Нерегуляторні інститути прямої дії</i>	<i>Змістовні вектори діяльності</i>		<i>Регуляторні інститути непрямої дії</i>
Президент України	Національна рада реформ	<i>Вектор розвитку</i>	<i>Вектор безпеки</i>	Міністерства (галузеві) України
Верховна рада України		<i>Вектор відповідальності</i>	<i>Вектор гордості</i>	РНБОУ Державні служби, комітети, комісії, фонди, агентства
Кабінет Міністрів України				
<i>Функції</i>				
<i>прогнозно-планувальна</i>	<i>організаційно-дорадча</i>	<i>мотиваційна</i>	<i>організаційно-регламентаційна</i>	<i>організаційно-функціональні</i>
<i>організаційно-регламентаційна</i>			<i>організаційно-розрахункова</i>	<i>організаційно-дорадча</i>
<i>організаційно-розрахункова</i>				
<i>організаційно-координаційна</i>				
<i>контрольна</i>				
<i>Повноваження</i>	<i>Форми діяльності</i>		<i>Зв'язки та комунікації</i>	
<i>Результативні та функціональні норми діяльності</i>				
Резолюція Генеральної Асамблеї ООН «Перетворення нашого світу: Порядок денний в області сталого розвитку на період до 2030 року», Конституція України, Закон України «Про Стратегію сталого розвитку України до 2030», Указ Президента України «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030», Указ Президента України «Про Стратегію сталого розвитку України на період до 2020» та інші чинні нормативно-правові акти України, Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження плану заходів з виконання Програми діяльності Кабінету Міністрів України та Стратегії сталого розвитку "Україна-2020" у 2015 році».				

Рис. 2. Інституціональний механізм державного управління сталим розвитком України (авторська розробка)

інституції непрямої дії, які, фактично, здійснюють відповідні організаційно-функціональні дії на своєму рівні; до них віднесено Раду Національної безпеки та оборони України та державні служби, комітети, комісії, фонди, агентства. Зважаючи на принципи державного управління загалом та сталим розвитком зокрема вказані функції пропонується організаційно-дорадчою, що реалізовуватиметься через участь у формуванні відповідних стратегічних векторно-галузевих нормативних документів та їх похідних). Такий підхід дозволить урахувати важливі прикладні позиції, що вже відпрацьовані на практиці вказаними державними органами.

Висновки. Сформований та запропонований інституціональний механізм державного управління сталим розвитком в Україні вирізняється обґрунтованою деталізацією як теоретичних інституційних підвалин, так і усіх визначених змістовного зрізів функціональних його площин. Його запровадження дозволить підвищити ефективність управлінських дій держави на шляху досягнення цілей сталого розвитку суспільства.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Грицишен Д.О. Державна політика в сфері запобігання та протидії економічній злочинності: монографія. Житомир. 2020. 300 с.

2. Грицишен Д.О., Свірко С.В., Супрунова І.В. Інституціоналізація державної фінансово-контрольної діяльності як інструменту бюджетної безпеки країни. *Економіка, управління та адміністрування*. 2021. №2 (96). С. 77-84.

3. Економічна енциклопедія: в 3 т. / відпов. ред. С. В. Мочерний. Т. 1. К.: Академія; Тернопіль: Академія народного господарства, 2000. 863 с.

4. Енциклопедія державного управління : у 8 т. / Нац. акад. держ. упр. при Президенті України ; наук.-ред. колегія : Ю. В. Ковбасюк (голова) та ін. К. : НАДУ, 2011. Т. 1 : Теорія державного управління / наук.-ред. колегія : В. М. Князєв (співголова), І. В. Розпутенко (співголова) та ін. 2011. 748 с.

5. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/>.

6. Закону України 23 березня 2000 року № 1602-III «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1602-14?find=1&text=стратері#w1_1

7. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>

8. Про державну службу України: Закону України від 10.12.2015 № 889-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19#Text>.

9. Про затвердження плану заходів з виконання Програми діяльності Кабінету Міністрів України та Стратегії сталого розвитку "Україна-2020" у 2015 році: Розпорядження Кабінет Міністрів України від

4.03.2015 р. № 213-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/213-2015-p>.

10. Про Національну раду реформ і Виконавчого комітету реформ: Указ Президента України від 13.08.2014 № 644/2014. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/644/2014#Text>.

11. Про регламент Верховної Ради України: Закон України від 10.02.10 № 1861-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1861-17/ed20100210>.

12. Про Стратегію сталого розвитку Україна на період до 2020: Указ Президента України від 12.01.2015 № 5/2015. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5/2015#Text>.

13. Про Стратегію сталого розвитку Україна на період до 2030: Проект Закону України. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/JH6YF00A.

14. Свірко С.В. Механізми державного управління бюджетною безпекою: монографія. Житомир: Вид. О.О. Євенок. 2021. 436 с.

15. Свірко С.В. Механізми державного управління бюджетною безпекою: монографія. Дис. на здоб.наук.ступ.д.н.д.у. за спец. 25.00.02. Миколаїв: Чорноморський національний університет ім.Петра Могили. 2021. 494 с. URL: <https://chmnu.edu.ua/spetsializovana-vchena-rada-d-38-053-03-z-pravom-prijnyattya-do-rozglyadu-ta-provedennya-zahistu-disertatsij-na-zdobuttya-naukovih-stupeniv-kandidata-ph-d-ta-doktora-nauk-z-derzhavnogo-upravlinnya/>.

16. Стельмах С.П. Інституціоналізація історичної науки // Енциклопедія історії України: Т. 3: Е-Й / Редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. НАН України. Інститут історії України. К.: В-во "Наукова думка", 2005. – 672 с.